

„kéne most a komoly ének...” Lövétei Lázár László: *Alkalmi*, Sétatér Kiadó, 2016.

Úgy tűnik, hogy a mai „neotranszilván” líra jobban ragaszkodik poétikai gyökereinkhez. Ahogyan Fekete Vince, Karácsonyi Zsolt vagy László Noémi kötetit forgatjuk, érezzük, hogy hagyományainknak ott megtartó(bb) ereje van (és nemcsak a versekben). A Csíkszentdomokoson élő és alkotó székely költő, Lövétei Lázár László legutóbbi jeles kötete szintén ezen az úton jár, bár a jelen felé tekintve, fogékony-nak mutatkozik az aktuális, alkalmi témák iránt is. Aki elolvassa e – 2003 és 2016 között megírt – 28 verset, annak számára világossá válik, hogy legtöbb-jük valóban egy-egy, a költőhöz közel álló személy-hez íródott.

A *–nak/-nek* című kisebb ciklus versei között megtaláljuk a szerző családtagjainak címzett lírai alkotásait – kislányához írt játékos teremtésmagyarazatát (*Világtörténet Vica lányomhoz*) és feleségéhez szóló idilljét – éppúgy, mint középkorú és idős erdélyi és magyarországi költőtársaihoz – Molnár Vilmoshoz, Fekete Vincéhez, a székely alkotók doyenjéhez, Kányádi Sándorhoz, vagy éppen a (2016-ban) 80 éves Buda Ferenchez – írott költeményeit.

Az ihletett alkalmiság apropóján túlmenően azonban a versek néhol mélyebb kérdést, vágyat is megfogalmaznak. Jó példa erre az *idill* című költemény: „komoly szép furcsa verseket / csupa véres-érzelmest” ma miért nem írhatunk? A Kányádi Sándorhoz írt születésnapi versben (*batyunk botunk fegyverünk*) Lövétei hangot ad kínzó hiányérzetének: „kéne most a komoly ének / itt, ahol a költők gombamód’ tenyésznek...” A klasszikusabb hangú, felező tizenkettesekben írt költemény Arany Jánost idézve Kányádi megtartó magyarságát, versórzó magatartását méltatja: „hallgatlak-dúdollak, s nem kívánok szebbet: / áldjon meg az Isten, mint te ezt a nyelvet...” Buda Ferenc köszöntése mögött pedig meghúzódik a közös élettapasztalat: az államszocialista terror, a diktatúra világa. A 70 éves Király Lászlót megszólító vers látványosan Ady eltévedt lovasát jeleníti meg, de ehhez a kiüttlanság végzetét is társítja: „milyen felhő ég fölöttünk? / s milyen ködben tévedünk el / égő áldozatra várva / hitetlenül s telve hittel?” (*Ködök*). A Molnár Vilmoshoz küldött tájleíró költemény „minden olyan vértelen” kitétele – a költő kertjére, a tavasz késlekedésére vonatkoztatva – Radnóti versét átírva idézi meg, annak eredeti háborús háttere nélkül.

A *–ról/-ről* szóló nagyobb versciklus a székely humor eszközeivel készíti – egy temetés kapcsán – életközépi számvetést (*Requiescat in pace*), s hasonló karakterű humorral közelít akár a 2004. évi decemberi, kettős állampolgárságról szóló népszavazás kudarcához, akár egy magyar tarka Milka-lila tehénne történő tréfás átváltoztatásához (*Székely lila*).

Lövétei önmagát is folyamatosan vizsgáló költői individuum. Több verse korábbi, *Két szék között* című 2005-ös verseskötetére reflektál, ugyanakkor megalakította önmaga – poétikai értelemben vett – paródiáját is. Egy latinos hexameterben írt *Pót-eclogában* is saját – *Zöld* című, 2011-ben megjelent – versesköté-vel folytat párbeszédet.

Az *Alkalmi* lapjain, a csipkelődő humor mögül kibontakozik Lövétei klasszikus költői eszköztára. A költő kiválóan ismeri a régi versformákat, és elkötelezett azok megújítása iránt. Ez a törekvés még könnyed hangvételű gyermekverseiben is megfigyelhető, amelyek mellett jól megfér a disztichon, a felező tizenkettes, egy felemás rondó vagy egy shakespeare-i szonett is. E tekintetben azonban a kötet legnagyobb erényének a régi vizuális költészet felidézését tartom.

Szinte teljesen elfeledett az a tény, hogy Magyarországon is már a XVI–XVII. században élő gyakorlatuk volt a képverseknek – e versforma tehát nem az avantgard találmánya. Lövétei ezt a latin nyelvű gyakorlatot veszi át magyar nyelvű „képi” hexameterében. A *Városnézőben* a New York-i felhőkarcolók képét is megmutatja a függőlegesen egymásra rendezett szótagokban. A *3 mandulafa* Janus Pannonius híres versére utalva alakított át több hexametert képi alakzatokba. Az egyik hexameter például a fénykép keretét, egy másik pedig a mandulafa törzsét rajzolja meg. A szerző itt valóban olvasója értő együttműködésére számít, ahogyan a képvers betűit, szótagjait – értelem szerint haladva – mi is összeolvashatjuk.

Túl azon, hogy e keménytáblás, kis kötet a XXII. Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásárra jelent meg, továbbá azon, hogy a könyv címe és útra bocsátó mottói eredetileg az alkalmi versek pillanatnyiságát, mulandó poétikai értékét célozzák meg, a kötetet elolvastva egyetérthetünk abban, hogy Lövétei Lázár László alkotásai ezúttal is maradandóbb esztétikai és intellektuális élményt adnak, mint számos, csupán *per occasionem* megírt kortárs költemény.

Diószegi Szabó Pál

